

Redaktion: Britta Andersen og Marie Kirstine Elkjær

Temaredaktion: Endvidere Signe Boeskov
Temaartiklerne er fagfællebedømt

Layout og tryk: Narayana Press
Bogen er sat med Georgia
ISBN: 978-87-995787-4-0

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk og anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er, uden forlagets skriftlige samtykke, ikke tilladt ifølge dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser.

Bogen udgives med støtte fra:
Fabrikant Albert Nielsens og Hustru Anna Nielsens Fond

Tak til:
Kirsten Nijkamp
Lene Jensen

Forsideillustration:
Collage af Jørgen Sparre

Indhold

Forord	s. 6
Indledning. Tjenestefolk på herregården fra Adelsvældens til folkestyrets første tid	s. 9
<i>Afforskningschef, ph.d. Signe Boeskov, Dansk Center for Herregårdsforskning</i>	
Et dronningehushold i starten af 1500-tallet	
– dronning Christines residens og hof i Odense	s. 37
<i>Af Dr. Mirja Piorr, Aarhus</i>	
At følge dennem udaf landet, og at hafve dennem fuldkomelig udi sin befalning	
– præceptor på Renæssancens adelige uddannelsesrejser	s. 55
<i>Af arkivar, ph.d. Per Seesko, Rigsarkivet</i>	
Det augustenborgske hof. Organisation og praksis	s. 77
<i>Af seniorforsker, ph.d. og dr.phil. Mikkel Venborg Pedersen, Nationalmuseet</i>	
Dronning Anna Sophies hushold på Clausholm 1731-1743	s. 93
<i>Af cand.mag. Charlotte Marie Brühe Jensen, Randers</i>	
Tjenestefolkenes herregård	
– de ansatte på 1700-tallets Gammel Estrup	s. 113
<i>Af postdoc, ph.d. Kristine Dyrmann, Dansk Center for Herregårdsforskning</i>	
En godsforvalter for sig	
– Johan von Bergen og hans kolleger i anden halvdel af 1800-tallet	s. 133
<i>Afhistorisk konsulent, cand.mag. Rasmus Agertoft, Rundetaarn</i>	

**Medhjælperloven i 100 år. Udvikling i vilkårene
for ansatte i de danske husholdninger** .....s. 151

Af tidligere museumsleder ved Møns Museum Edith Marie Rosenmeier, København

Eske Brocks teglværk

– livet ved teglværket i Auning 1610-1625 .....s. 169

Af stud.mag. Nanna Harritz Rahbek, Sorring

Til møde i lensnævnet

– da stamhuset Estrup blev opløst den 7. juli 1921 .....s. 181

Af cand.mag. Søren Broberg Knudsen, Dansk Center for Herregårdsforskning.

Herregården fotograferet .....s. 197

Af tidligere museumsdirektør ved Bornholms Museum Ann Vibeke Knudsen, Rønne

Herregårdshaven på Sønderskov

– dens historie og udvikling set i havekunstnerisk perspektiv .....s. 215

Af cand.hort.arch. Kirsten Lund-Andersen, Raadvad

Og Minderne straale forgylde

– gæstebogen på Sønderskov og det sociale liv på herregården i perioden 1902-1926 .....s. 227

Af museumsinspektør Nick Schaadt, Museet Sønderskov

Verdenslitteratur på væggen

– Telemachos' eventyrlige rejse fra bogsiderne til panelerne på Sønderskov .....s. 239

Af seniorforsker Anders Toftgaard, Det Kgl. Bibliotek

Gammel Estrup

Danmarks Herregårdsmuseum i 2020 .....s. 263

Forår på Gammel Estrup. Foto: Bitten Pedersen.